Úřední věstník
Evropské unie

CS
Řada C

C/2024/6604

7.11.2024

SDĚLENÍ KOMISE

o strategickém rámci pro mezinárodní spolupráci v souvislosti s nařízením (EU) 2023/1115 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů

(C/2024/6604)

1. ÚVOD

Odlesňování a znehodnocování lesů patří k hlavním příčinám změny klimatu a úbytku biologické rozmanitosti, tedy ke dvěma klíčovým environmentálním výzvám naší doby. Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) odhaduje, že v letech 1990 až 2020 došlo v důsledku odlesňování ke ztrátě 420 milionů hektarů lesa, což je více než rozloha Evropské unie. Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) odhaduje, že 23 % celkových emisí skleníkových plynů (2007–2016) pochází ze zemědělství, lesnictví a jiného využívání půdy ([1]). Současně se očekává, že rostoucí světová populace zvýší poptávku po zemědělské půdě a vyvolá další tlak na lesy, stejně jako další trendy, jako je rozvoj bioekonomiky ([2]). K zastavení klimatické krize a krize biologické rozmanitosti, které ohrožují naši společnou budoucnost, je nezbytné zintenzivnit boj proti odlesňování a znehodnocování lesů a provést rozhodný posun na celosvětové úrovni směrem k udržitelné produkci. S ohledem na dostupné vědecké důkazy o souvislostech mezi odlesňováním a množstvím srážek a teplotou to rovněž pomůže řešit celosvětovou krizi vodních zdrojů. Kromě toho lesy poskytují důležité ekosystémové služby, od zadržování povodní a čištění vody až po poskytování zdrojů pro výrobu léčiv, a hrají klíčovou roli při dekarbonizaci společnosti. Ztráta těchto služeb často nejvíce postihuje chudší a zranitelnější části populace.

Jeden ze sedmnácti cílů udržitelného rozvoje, které OSN stanovila v roce 2015, cíl udržitelného rozvoje 15 ([3]), zavazuje země celého světa, aby do roku 2020 zastavily odlesňování. Protože se tento cíl nepodařilo splnit, zavázala se EU na konferenci COP26 Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) v Glasgow v roce 2021 spolu s dalšími 143 producentskými a spotřebitelskými zeměmi k tomu, že do roku 2030 odlesňování zastaví a zvrátí. Na konferenci COP26 v Glasgow byl v rámci globálního hodnocení uznán význam zastavení odlesňování, zachování a obnovy lesů jako součásti celosvětového úsilí o zmírnění dopadů změny klimatu a Evropská komise pokračovala ve spolupráci s partnerskými zeměmi v úsilí o zajištění úspěšné transformace na hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování. To nyní uznali ministři pro klima, energetiku a životní prostředí zemí G7 na svém zasedání v Turíně ve dnech 29.–30. dubna 2024 ([4]) a vedoucí představitelé zemí G7 na summitu v Apulii ve dnech 12.–13. června 2024 ([5]).

Hlavní příčinou odlesňování a znehodnocování lesů je rozšiřování zemědělské půdy za účelem produkce komodit, jako je sója, hovězí maso, palmový olej, dřevo, kakao, kaučuk a káva. EU si jako významná ekonomika a spotřebitel těchto komodit uvědomuje svou částečnou odpovědnost za odlesňování a znehodnocování lesů na celém světě a odpovídající povinnost přispět k jeho zastavení. Důkladná opatření na straně poptávky jsou rovněž důležitým doplňkem k opatřením, která již byla přijata na straně nabídky. Bez nich by hrozilo, že poptávka po produktech spojených s odlesňováním bude i nadále stimulovat výrobu a podkopávat úsilí na straně nabídky.

Kromě toho se EU v souladu se svou strategií Global Gateway zavázala usilovat o odolnější propojení se světem, mimo jiné prostřednictvím investic do ekologické a digitální transformace, vyšších sociálních a environmentálních norem a udržitelnějších hodnotových řetězců.

([1]) Přibližně 11 % celkových emisí CO2 způsobuje lesnictví a jiné využití půdy, zejména odlesňování, zatímco zbývajících 12 % představují přímé emise ze zemědělské výroby, např. chovu hospodářských zvířat a používání hnojiv.
([2]) Jak je zdůrazněno ve strategii Komise pro bioekonomiku: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/environment/bioeconomy/bioeconomy-strategy_en.
([3]) Cíl udržitelného rozvoje 15.2: „Do roku 2020 podpořit zavádění udržitelného hospodaření se všemi typy lesů, zastavit odlesňování, obnovit zničené lesy a podstatně zvýšit zalesňování a obnovu lesů na celém světě“.
([4]) https://www.g7italy.it/wp-content/uploads/G7-Climate-Energy-Environment-Ministerial-Communique_Final.pdf.
([5]) https://www.g7italy.it/wp-content/uploads/Apulia-G7-Leaders-Communique.pdf.

2. NAŘÍZENÍ EU O DODAVATELSKÝCH ŘETĚZCÍCH NEZPŮSOBUJÍCÍCH ODLESŇOVÁNÍ

Evropská komise vypracovala v rámci Zelené dohody pro Evropu nařízení EU o dodavatelských řetězcích nezpůsobujících odlesňování (dále jen „nařízení EUDR“) ([6]) v návaznosti na sdělení z roku 2019 „Posílení opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů“. Nařízení EUDR vstoupilo v platnost 29. června 2023 a začne se uplatňovat 30. prosince 2024 (30. června 2025 pro provozovatele, kteří jsou mikropodniky nebo malými podniky).

Nařízení EUDR je prvním právním předpisem svého druhu, jehož cílem je eliminovat odlesňování a znehodnocování lesů způsobené výrobou a spotřebou v EU. Jedná se o zásadní nástroj pro plnění globálních závazků zakotvených v cílech udržitelného rozvoje, v celosvětovém rámci pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu i v Pařížské dohodě.

Nařízení EUDR se vztahuje nestranně na vybrané komodity a výrobky uváděné na trh EU a vyvážené z trhu EU a byla navržena tak, aby zajistila rovné zacházení a nediskriminaci podle pravidel Světové obchodní organizace (WTO). Všechny hospodářské subjekty, které chtějí působit na trhu EU v oblasti komodit a výrobků spadajících do jeho působnosti, budou muset uplatňovat výrobní postupy nezpůsobující odlesňování a transparentnost dodavatelského řetězce. Vzhledem k tomu, že celosvětově roste poptávka po produktech, které nezpůsobují odlesňování, představuje nařízení EUDR obchodní příležitost, jak posílit obchod s produkty, které nezpůsobují odlesňování, a zvýšit příležitosti pro udržitelné subjekty na celém světě.

Ve snaze usnadnit provádění nařízení, naplnit jeho cíle a zajistit spravedlivou a inkluzivní transformaci k legálním dodavatelským řetězcům nezpůsobujícím odlesňování předpokládá článek 30 nařízení silnou mezinárodní spolupráci a zapojení založené na specializovaném strategickém rámci. Článek 30 odst. 1 nařízení EUDR stanoví následující:

„Komise jménem Unie a v případě zájmu členské státy, každý ve své působnosti, naváží koordinovanou spolupráci s producentskými zeměmi dotčenými tímto nařízením a jejich částmi, zejména s těmi, které byly v souladu s článkem 29 zařazeny do kategorie ‚vysoké riziko‘, prostřednictvím využití stávajících a budoucích partnerství a dalších relevantních mechanismů spolupráce s cílem společně řešit základní příčiny odlesňování a znehodnocování lesů. Komise vypracuje pro tuto spolupráci komplexní strategický rámec Unie a zváží mobilizaci relevantních nástrojů Unie.“

Významný důraz je proto kladen na spolupráci s producentskými zeměmi s cílem usnadnit provádění nařízení EUDR, mimo jiné s přihlédnutím k příslušným iniciativám v oblasti udržitelnosti a osvědčeným postupům na vnitrostátní, regionální a celosvětové úrovni.

Současně EU zintenzivňuje spolupráci s dalšími významnými spotřebiteli komodit, které přispívají k odlesňování, na účinných opatřeních na straně poptávky, která mohou pomoci dosáhnout cíle pro rok 2030. EU rovněž usiluje o intenzivnější dialog o politikách a opatřeních k zastavení odlesňování a znehodnocování lesů na příslušných mnohostranných fórech.

EU je odhodlána účinně provádět nařízení EUDR a spolupracovat s producentskými zeměmi v rámci dialogu a partnerství. Proto zintenzivnila své úsilí o sdílení informací o různých stavebních prvcích nařízení EUDR, zejména v rámci specializované platformy zúčastněných stran a prostřednictvím technických diskusí s producentskými zeměmi a zúčastněnými stranami, a to i prostřednictvím delegací EU. EU rovněž zpřístupňuje různé podpůrné nástroje, které mají zúčastněným stranám, na něž se vztahují pravidla tohoto nařízení, pomoci připravit se na jejich povinnosti. Patří mezi ně:

a) Dokument s **nejčastějšími dotazy** (FAQ) ([7]) (který je pravidelně aktualizován) má za cíl poskytnout vysvětlení k několika ustanovením nařízení EUDR.

([6]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 o dodávání na trh Unie a vývozu z Unie některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů a o zrušení nařízení (EU) č. 995/2010 (Úř. věst. L 150, 9.6.2023, s. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj).

([7]) https://environment.ec.europa.eu/publications/frequently-asked-questions-deforestation-regulation_en.

b) **Formální pokyny** objasní některé klíčové aspekty provádění nařízení EUDR, zejména definice „zemědělského využití“, certifikace, zákonnosti a dalších témat, která vznesly zúčastněné strany v EU i ve světě.

c) **Středisko EU pro sledování odlesňování**, bezplatný nástroj ([8]), který navrhla Komise, umožňuje každému uživateli přístup k vědeckým údajům o světovém lesním porostu (více podrobností viz oddíl 5.5).

Kromě toho čl. 29 odst. 3 nařízení stanoví, že zařazení zemí (nebo jejich částí) do kategorií „nízké riziko“ a „vysoké riziko“ se *„musí zakládat na objektivním a transparentním posouzení Komisí, přičemž se zohlední nejnovější vědecké důkazy a mezinárodně uznávané zdroje“*. V tomto ohledu přikládá EU velký význam vytvoření komplexního systému klasifikace rizik, který by se opíral o spolehlivou metodiku pro získání solidních, ověřitelných a spolehlivých údajů založených na komplexním posouzení kvantitativních a kvalitativních informací v souladu s čl. 29 odst. 3 a 4 nařízení. EU se rovněž zavázala zintenzivnit dialog a spolupráci se zeměmi, které jsou považovány za vysoce rizikové nebo jim hrozí vysoké riziko, v rámci úsilí o snížení míry rizika (viz příloha).

Tento dokument stanoví tento strategický rámec, který bude v případě potřeby základem pro analýzu jednotlivých zemí.

3. CÍLE STRATEGICKÉHO RÁMCE PRO ANGAŽOVANOSTI V OBLASTI ODLESŇOVÁNÍ

Obecným cílem strategického rámce pro angažovanost je podpořit **partnerskou práci se zeměmi a zúčastněnými stranami po celém světě** na základě řady stanovených zásad a napříč příslušnými hodnotovými řetězci v úsilí o společné řešení základních příčin odlesňování a znehodnocování lesů v rámci nařízení EUDR, ale i mimo něj.

Mezi specifické cíle rámce patří:

— Posílení dvoustranného, regionálního, mezinárodního a mnohostranného dialogu a spolupráce více zúčastněných stran v oblasti politik a opatření k zastavení odlesňování a znehodnocování lesů, včetně ochrany a udržitelného využívání lesů, jakož i udržitelného využívání půdy, produkce, zpracování, spotřeby a obchodu s komoditami.

— Posílit spolupráci s ovlivněnými třetími zeměmi, pokud jde o ekonomické pobídky k ochraně lesů a zvýšení investic do udržitelných dodavatelských řetězců.

— Pomáhat producentským zemím a regionům, zejména těm se slabšími kapacitami a vysokou mírou odlesňování, usnadnit transformaci na legální dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování.

— Pokračovat ve spolupráci s ostatními spotřebitelskými zeměmi s cílem podpořit přijetí ambiciózních požadavků na minimalizaci příspěvku těchto zemí k odlesňování a znehodnocování lesů.

V této souvislosti rámec obecně nastiňuje klíčové potřeby a priority spolupráce se třetími zeměmi, které mají být podle potřeby podkladem pro plány a strategie spolupráce EU, členských států a rozvojových finančních institucí. Jeho cílem je rovněž pomoci řídit případné nasazení vhodných nástrojů, které by mohly být zváženy pro příslušnou podporu provádění nařízení EUDR.

([8]) https://forest-observatory.ec.europa.eu/

Rámec rovněž otevírá cestu k tomu, aby se EU a její členské státy nadále angažovaly na příslušných mnohostranných fórech, jako je Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD), Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (UNFCCC), Úmluva OSN o boji proti dezertifikaci (UNCCD), Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO), Environmentální shromáždění OSN (UNEA), Fórum OSN pro lesy, Světová obchodní organizace (WTO), jakož i skupiny G7 a G20 a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Celkovým cílem je podpořit společné chápání potřeby celosvětové transformace na udržitelnou zemědělskou produkci nezpůsobující odlesňování, posílení udržitelného obhospodařování lesů, rozvoj transparentních a udržitelných dodavatelských řetězců nezpůsobujících odlesňování a vytvoření příznivých politik v tomto směru. EU a členské státy EU budou rovněž pokračovat ve svém úsilí a společné práci s partnery na celosvětové úrovni s cílem určit a dohodnout spolehlivé normy a definice, které zajistí vysokou úroveň ochrany lesů a dalších přírodních ekosystémů a souvisejících lidských práv.

4. ZÁSADY STRATEGICKÉHO RÁMCE PRO BOJ PROTI ODLESŇOVÁNÍ

EU a její členské státy se budou při provádění rámce řídit následujícími **osmi klíčovými zásadami**:

1) **Pokračování dialogu a spolupráce s dotčenými třetími zeměmi** s cílem vyměňovat si informace o postupech a úsilí a podporovat je při vytváření příznivého prostředí pro inkluzivní a spravedlivou transformaci na dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování, přičemž se bude vycházet ze stávajících a budoucích mechanismů, jako jsou strukturované dialogy, správní ujednání, stávající dohody nebo jejich ustanovení. Součástí zapojení budou i další opatření na podporu partnerských zemí při transformaci na transparentnější dodavatelské řetězce, budování nových nebo stávajících systémů sledovatelnosti s cílem zajistit nové normy a usnadnit sdílení informací v rámci dodavatelského řetězce. To bude zahrnovat prezentaci osvědčených postupů v digitální oblasti v rámci platformy mnoha zúčastněných stran pro ochranu a obnovu světových lesů, zejména pokud jde o řešení sledovatelnosti prostřednictvím geolokace. To je důležité zejména pro země, které jsou nebo mohou být klasifikovány jako vysoce rizikové z hlediska odlesňování a znehodnocování lesů podle článku 29 (hodnocení zemí).

2) **Podpora opatření** zaměřených na ochranu, obnovu a udržitelné využívání lesů, zastavení odlesňování a znehodnocování lesů a transformaci na udržitelné metody produkce komodit, spotřeby, zpracování a obchodu. To zahrnuje udržitelné postupy využívání půdy a systémy sledovatelnosti, jakož i přístup drobných zemědělců k trhům, financím a technologiím.

3) **Využití získaných zkušeností a zavedených osvědčených postupů v** producentských a spotřebitelských zemích, včetně úspěšných projektů spolupráce EU, iniciativ a příslušných osvědčených postupů, například v souvislosti s bojem proti nezákonné těžbě dřeva, iniciativou EU pro udržitelnější produkci kakaa, stávajícími systémy certifikace a ověřování třetí stranou, včetně sledovatelnosti.

4) **Podporovat zapojení** všech příslušných zúčastněných stran, které hrají roli v úsilí o udržitelné zemědělství a obhospodařování lesů a rovněž o dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování v producentských a spotřebitelských zemích, na úrovni jednotlivých zemí. Mezi tyto zúčastněné strany patří mimo jiné vnitrostátní a místní orgány, soukromý sektor včetně drobných zemědělců a sdružení výrobců, občanská společnost, místní komunity a původní obyvatelé.

5) **Přístup zaměřený na lidská práva**, který chrání práva spojená s odlesňováním nebo znehodnocováním lesů, včetně práv původních obyvatel, místních komunit a držitelů zvykových vlastnických práv, a podporuje jejich úlohu při ochraně lesů.

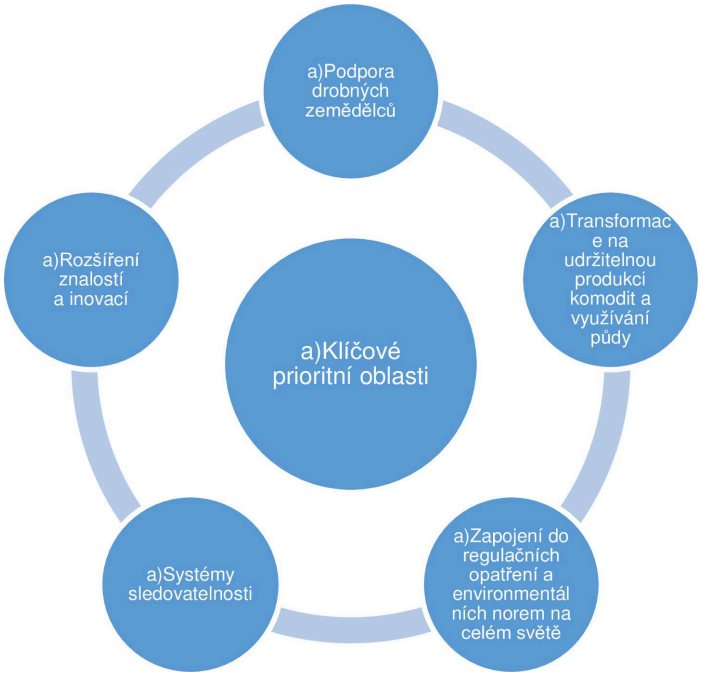
6) **Transparentnost a přístup k informacím** Sem patří účast veřejnosti na rozhodování, přístup veřejnosti k příslušným dokumentům týkajícím se lesních a zemědělských dodavatelských řetězců a přístup ke spravedlnosti (přístup ke správním nebo soudním řízením za účelem přezkumu rozhodnutí, aktů nebo nečinnosti orgánů).

7) **Součinnost s dalšími politickými iniciativami EU**, jako jsou iniciativy zaměřené na nucenou práci, udržitelné financování, náležitou péči podniků v oblasti udržitelnosti, jakož i širší politiky v oblasti životního prostředí a strategie Global Gateway.

8) **Koordinace s příslušnými rozvojovými partnery** s cílem usnadnit komplementaritu a vzájemně se posilující podporu.

5. PRIORITNÍ OBLASTI ČINNOSTI

Ve snaze usnadnit transformaci na globální hodnotový řetězec nezpůsobující odlesňování a v souladu s cíli strategie EU Global Gateway se EU a její členské státy spojují, aby poskytly potřebnou podporu a koordinaci s cílem zajistit inkluzivní a spravedlivou transformaci na legální dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování do EU a z EU. Za tímto účelem bylo určeno pět širokých oblastí prioritních potřeb. Tyto údaje jsou orientační a budou podrobněji analyzovány na úrovni jednotlivých zemí a regionů:

5.1 Podpora drobných zemědělců

Drobní zemědělci zajišťují významný podíl celosvětové produkce některých produktů a komodit v rámci nařízení EUDR. Právní povinnosti vyplývající z nařízení EUDR se vztahují na hospodářské subjekty a obchodníky, kteří uvádějí a zpřístupňují výrobky na trhu EU. Protože však hospodářské subjekty budou potřebovat informace z dřívějších částí dodavatelských řetězců, mohou být drobní zemědělci požádáni hospodářskými subjekty o poskytnutí omezeného souboru informací. Hlavním úkolem producentů je zajistit legálnost produkce, nepřevádět svou lesní půdu na zemědělskou a poskytnout geolokační údaje, které lze získat nenáročnými technickými prostředky a stačí je stanovit pouze jednou. Nemusí provádět náležitou péči.

V příslušných případech a v souladu se stanovenými prioritami spolupráce EU podporují EU a členské státy zapojení drobných zemědělců do dodavatelských řetězců nezpůsobujících odlesňování. Požadavky nařízení EUDR na sledovatelnost by měly být pro drobné zemědělce přínosem, protože snižují složitost dodavatelského řetězce, otevírají nové tržní příležitosti a umožňují dosažení spravedlivějších cen.

Možná opatření by mohla zahrnovat technickou pomoc a školení, např. v oblasti udržitelných zemědělských postupů a využívání půdy a sledovatelnosti, jakož i přístup k financím a příslušnému vybavení/technologiím.

EU bude rovněž usilovat o zapojení drobných zemědělců a/nebo o prosazování jejich zájmů do dvoustranných dialogů EU s příslušnými orgány partnerských zemí a do zvláštních podpůrných opatření, jako je iniciativa Týmu Evropa pro hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování (viz níže 6.2.1).

Rámeček č. 1: AL-INVEST VERDE

AL-INVEST VERDE ([9]) je dlouhodobý program financovaný EU, který realizuje akce ve dvanácti zemích Latinské Ameriky. V současné šesté verzi je podporuje při transformaci na nízkouhlíkové, zdrojově efektivní a oběhové hospodářství a usnadňuje udržitelné výrobní modely. Má tři hlavní složky: 1) Inovace a ekologická transformace malých a středních podniků, 2) Technická pomoc veřejnému sektoru, 3) Využití duševního vlastnictví pro udržitelný rozvoj.

Například v rámci složky pro malé a střední podniky Evropská komise pomáhá malým a středním podnikům rozšířit jejich možnosti uvádění na trh podle nových norem a předpisů EU tím, že přejdou na čistší a účinnější výrobky, postupy a služby, zatímco země si osvojí udržitelnější vzorce spotřeby.

Rámeček č. 2: Zapojení nařízení EUDR v jihovýchodní Asii

Projekt Zapojení Indonésie, Malajsie, Laosu, Thajska a Vietnamu na podporu lepšího porozumění a budování kapacit v oblasti přístupu EU k omezení odlesňování a znehodnocování lesů způsobeného EU (zapojení nařízení EUDR ([10])) se zaměřuje na dialog a školení s politickými subjekty, drobnými zemědělci, soukromým sektorem a občanskou společností o klíčových požadavcích nařízení EUDR na sledovatelnost v jihovýchodní Asii.

5.2 **Podpora vývoje nadstandardních systémů sledovatelnosti.**

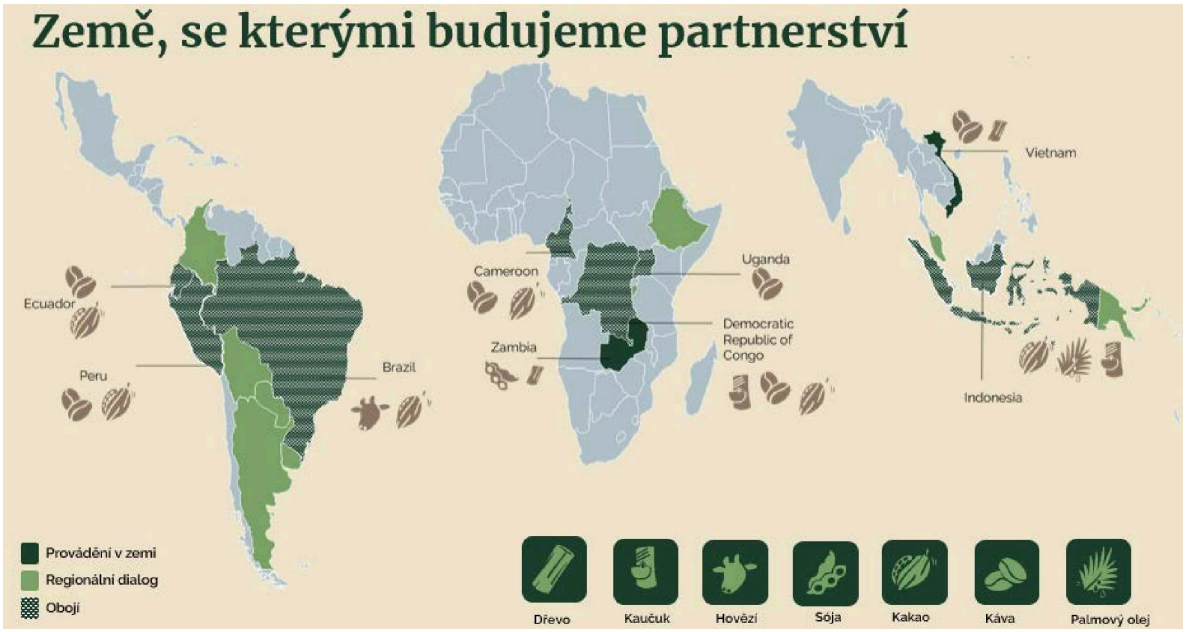
Spolu s certifikačními systémy a systémy ověřování třetí stranou mohou systémy nadstandardní sledovatelnosti usnadnit hospodářským subjektům dodržování příslušných požadavků na přístup na trh a zároveň ocenit úsilí vynaložené v terénu. EU se může zapojit do dialogu a technické spolupráce s příslušnými zúčastněnými stranami na vnitrostátní, regionální a celosvětové úrovni. Měl by být založen na transparentní výměně informací, údajů a osvědčených postupů. Cílem je identifikovat, rozvíjet a/nebo posilovat příslušné systémy se zaměřením na transparentnost a sledovatelnost a zajistit jejich účinné provádění a interoperabilitu.

EU podporuje partnerské země při posilování stávajících systémů nadstandardní sledovatelnosti, se zaměřením na dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování na základě definic FAO a jejich legálnosti. V této souvislosti může EU (na vyžádání) financovat společné analýzy s partnerskými zeměmi s cílem zjistit nedostatky a předložit klíčová doporučení ohledně dalších kroků ke sladění, aby se usnadnilo shromažďování informací pro všechny příslušné zúčastněné strany.

Několik programů v rámci celosvětové iniciativy Týmu Evropa pro hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování jako je SAFE, iniciativa pro udržitelnější produkci kakaa a AL INVEST Verde, již poskytuje konkrétní podporu vnitrostátním a místním systémům sledovatelnosti v partnerských zemích.

([9]) https://alinvest-verde.eu/en_gb/
([10]) https://zerodeforestationhub.eu/projects/eudr-engagement/

Program Udržitelné zemědělství pro lesní ekosystémy (SAFE) financovaný EU, Německem a Nizozemskem, poskytuje podporu systémům sledovatelnosti na vnitrostátní a místní úrovni v různých producentských zemích. V Brazílii program SAFE podporuje rozvoj systému sledovatelnosti v odvětví skotu prostřednictvím mnohostranného dialogu mezi zúčastněnými stranami v rámci „Brazilské koalice pro klima, lesy a zemědělství“. Kromě toho se program SAFE snaží podporovat brazilské ministerstvo zemědělství při zavádění vnitrostátní platformy pro sledovatelnost napříč komoditami „AgroBrasil + Sustentável“.

5.3 Transformace na udržitelnou produkci komodit a využívání půdy

Zvýšení efektivity využívání zemědělské půdy a transformace na udržitelnější metody zemědělské produkce může urychlit boj proti odlesňování. EU je odhodlána rozvíjet a podporovat zavádění inovativních a/nebo alternativních postupů, které zajistí rovnováhu mezi ochranou ekosystémů a uspokojením celosvětové poptávky po klíčových zemědělských komoditách.

Evropská komise již financuje širokou škálu programů a projektů zaměřených na podporu partnerských zemí při jejich transformaci na udržitelnou zemědělskou produkci nezpůsobující odlesňování, včetně poskytování technické pomoci a budování kapacit pro drobné zemědělce.

Rámeček č. 3: Iniciativa EU pro udržitelnější produkci kakaa

Iniciativa EU pro udržitelnější produkci kakaa ([11]), která byla zahájena v roce 2020, je mnohostranným dialogem mezi EU, Pobřežím slonoviny, Ghanou a Kamerunem, který se týká hospodářské, environmentální a sociální udržitelnosti v odvětví kakaa. Jedná se o stěžejní iniciativu v rámci Zelené dohody pro Evropu, která se opírá o dva klíčové pilíře:

1. inkluzivní mnohostranný dialog mezi více zúčastněnými stranami, tzv. **Cocoa Talks**, pořádaný Evropskou komisí s cílem dosáhnout shody a určit prioritní opatření pro toto odvětví;

2. finanční a technickou podporu, zejména prostřednictvím **regionálního programu pro udržitelnější produkci kakaa**, programu v hodnotě 25 milionů €EUR pro Pobřeží slonoviny, Ghanu a Kamerun, aby se zajistily potřebné zdroje pro dosažení pokroku v akčních bodech stanovených v rámci mnohostranného dialogu mezi zúčastněnými stranami. Program byl doplněn dalšími zdroji na úrovni jednotlivých zemí. Činnosti zahrnují budování kapacit pro sledování odlesňování, rozvoj systémů sledovatelnosti, zlepšení veřejných/soukromých norem a certifikace pro produkci kakaa a hodnocení specifických zemědělských postupů, jako je například agrolesnictví.

Dialog vyvrcholil v červnu 2022 schválením plánu pro udržitelnější produkci kakaa zúčastněnými stranami a vytvořením plánu „Aliance pro udržitelnější produkci kakaa“.

5.4 **Zapojení do regulačních opatření a environmentálních norem na celém světě**

Pro dosažení konečného cíle, kterým je zastavení odlesňování na celém světě, bude nezbytný politický dialog s ostatními velkými spotřebitelskými trhy na podporu podobných politik. EU úzce spolupracuje s partnerskými spotřebitelskými zeměmi a zúčastněnými stranami jejich dodavatelského řetězce v rámci úsilí o dosažení společných cílů v oblasti odlesňování na mnohostranných fórech. K tomu slouží identifikace a rozvoj osvědčených postupů a technologií, regulačních opatření, vyšších environmentálních norem, náležité péče a sociální odpovědnosti podniků, jakož i možná společná podpora role drobných stran v dodavatelských řetězcích nezpůsobujících odlesňování. V této souvislosti se EU zaměřuje na podporu lepšího pochopení přístupu EU k boji proti odlesňování a na zvýšení povědomí o potřebě posílit celosvětově dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování na základě mezinárodně používaných definic, jako jsou definice FAO, s cílem splnit společné mezinárodní závazky v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti. EU bude rovněž využívat nástroje na podporu veřejné správy, zejména pokud jde o sbližování, uplatňování a prosazování právních předpisů EU a usnadnění sdílení osvědčených postupů EU, aby partnerské země zvýšily environmentální normy. Například nástroje EU pro budování institucí TAIEX (nástroj pro technickou pomoc a výměnu informací) ([12]) a twinning ([13]), které prostřednictvím vzájemných aktivit spojují odborné znalosti z veřejného sektoru členských států EU a partnerských zemí.

5.5 **Rozšíření znalostí a inovací**

V rámci rámcového programu EU pro výzkum a inovace se EU zaměřuje na vytváření nových poznatků a vědeckých údajů a na vývoj inovativních řešení a technologií, které mohou usnadnit transformaci k udržitelné zemědělské produkci, udržitelnému využívání půdy a dodavatelským řetězcům nezpůsobujícím odlesňování, urychlit boj proti odlesňování na celém světě a stimulovat oběhovou udržitelnou bioekonomiku.

([11]) https://africa-knowledge-platform.ec.europa.eu/story_life_cycle.
([12]) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/taiex_en.
([13]) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/funding-and-technical-assistance/twinning_en.

EU konkrétně zřídila **Středisko EU pro sledování odlesňování** ([14]) **a znehodnocování lesů**, které vede Společné výzkumné středisko (JRC). Poskytuje dostupné vědecké údaje o změnách světového lesního porostu a obchodu s komoditami, na které se vztahuje nařízení EUDR, které by mohly informovat veřejné subjekty, spotřebitele a soukromý sektor. Mapy vytvořené střediskem nemají právní hodnotu, ale představují cenný podpůrný nástroj pro hodnocení rizik a pomoc hospodářským subjektům při dodržování nařízení EUDR, aniž by je však zbavovaly povinnosti provádět náležitou péči. Středisko pro sledování odlesňování vychází a bude i nadále vycházet z již existujících monitorovacích nástrojů, včetně produktů programu Copernicus a dalších veřejně či soukromě dostupných zdrojů, jakož i z úzké výměny a spolupráce v oblasti důkazů s partnerskými zeměmi. Bude rovněž usilovat o součinnost s dalšími relevantními politickými opatřeními, jako je zákon EU o monitorování lesů a Systém informací o lesích v Evropě (FISE).

Rámeček č. 4: Úspěšné projekty Evropské rady pro výzkum financované v rámci rámcových programů EU pro výzkum a inovace Horizont 2020 nebo Horizont Evropa

Projekt INCLUDE ([15]) (2016–2021) analyzoval dopady odlesňování na marginalizované skupiny, jako jsou drobní zemědělci a domorodé komunity, a zaměřil se na argentinský region Chaco Salteno.

Projekt FORESTPOLICY ([16]) (2021–2026) zkoumá, zda firemní politiky na zastavení odlesňování pomáhají zpomalit kácení lesů a zda je environmentální účinnost na úkor vyloučení chudších zemědělců, nebo jim spíše prospívá. Snaží se také zjistit, proč jsou politiky dodavatelského řetězce úspěšné nebo neúspěšné.

Projekt SUSTAINFOREST ([17]) (2021–2026) analyzuje vzájemně interagující role ekologicky a ekonomicky významných lesních ploch v zemědělské krajině deštného pralesa a savany v Togu, Beninu, Nigérii a Kamerunu.

6. **IMPLEMENTAČNÍ NÁSTROJE**

6.1 **Osvětová činnost a dialog**

V zájmu naplnění zásad a cílů rámce učiní EU z nařízení EUDR a širšího boje proti odlesňování a znehodnocování lesů nedílnou součást práce a úsilí EU v oblasti zelené diplomacie. Za tímto účelem bude EU v první řadě vést otevřený, upřímný a strategický dialog s partnerskými zeměmi a regiony na příslušných dvoustranných, dvouregionálních a mezinárodních fórech.

V souvislosti s příslušnými fóry pro dialog:

— Na **mezinárodní úrovni** bude EU pokračovat v osvětě a angažovanosti v oblasti odlesňování v rámci skupin G7 a G20, OECD, UNFCCC, UNCCD, CBD, FAO, WTO a dalších relevantních fór.

— Na **regionální a dvoustranné úrovni** začleňuje EU odlesňování do všech příslušných rámců spolupráce pro politický dialog, včetně formálních politických a odvětvových dialogů, zelených aliancí a partnerství a projektů technické pomoci, přičemž v maximální možné míře vychází ze stávajících mechanismů a procesů.

— **Dohody EU o volném obchodu** a dohody o **hospodářském partnerství** s partnerskými zeměmi a regiony poskytují další platformy pro dialog a spolupráci v otázkách udržitelnosti, včetně odlesňování, za účasti příslušných orgánů a občanské společnosti na obou stranách.

([14]) https://forest-observatory.ec.europa.eu/forest/gfc2020.
([15]) https://cordis.europa.eu/project/id/681518.
([16]) https://cordis.europa.eu/project/id/949932.
([17]) https://cordis.europa.eu/project/id/101001200.

— Na **expertní úrovni** Evropská komise v říjnu 2020 zahájila činnost **platformy zúčastněných stran pro ochranu a obnovu světových lesů**, která má pomoci chránit a obnovovat světové lesy a slouží jako fórum pro výměnu informací mezi spotřebitelskými a producentskými zeměmi, organizacemi občanské společnosti a průmyslovými sdruženími v souvislosti s prováděním nařízení EUDR. Pravidelně se schází a je otevřená účasti zúčastněných stran z partnerských zemí.

Rámeček č. 5: **Platforma zúčastněných stran pro ochranu a obnovu světových lesů**

V roce 2020 Komise vytvořila „Platformu zúčastněných stran pro ochranu a obnovu světových lesů“, jejímž cílem je zapojit do legislativního procesu zúčastněné strany, výzkumné pracovníky a třetí země. Zasedání platformy se konají pravidelně. Prostřednictvím Platformy zúčastněných stran se účastníci, včetně partnerských zemí, účastní legislativního procesu prostřednictvím specializovaných seminářů, aktuálních informací poskytovaných Komisí a žádostí o zpětnou vazbu a příspěvky. V přechodném období zajišťují pravidelná setkání, aby byly projednány všechny otázky důležité pro přípravu provádění nařízení EUDR a aby byly vyslyšeny názory zúčastněných stran. Tato činnost bude pokračovat i v realizační fázi. Platforma také sdílí osvědčené postupy, např. v oblasti sledovatelnosti a drobných zemědělců.

Kromě členských států se jí účastní zástupci všech relevantních průmyslových odvětví a občanské společnosti a také zástupci partnerských zemí.

Podrobné informace včetně pořadů jednání, zápisů, všech prezentací a dalších příslušných materiálů naleznete na webových stránkách rejstříku Komise ([18]).

6.2 **Zvláštní iniciativy**

Kromě osvěty a dialogu bude EU nadále nabízet podporu a posuzovat další opatření týkající se hodnotových řetězců nezpůsobujících odlesňování v úzké spolupráci a koordinaci s členskými státy v rámci přístupu Tým Evropa ([19]). Kromě toho EU posílí své zapojení s rozvojovými finančními institucemi a soukromým sektorem, aby v souladu s cíli strategie EU Global Gateway získala dlouhodobé investice do hodnotových řetězců, v nichž nedochází k odlesňování. EU bude také nadále rozvíjet partnerství s příslušnými mezinárodními institucemi (např. WTO, OECD, Světovou bankou, UNEP, FAO atd.), aby urychlila celosvětové hnutí za zastavení odlesňování.

6.2.1 *Iniciativa Týmu Evropa pro hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování*

Během konference UNFCCC COP28 EU a její členské státy zahájily globální iniciativu Týmu Evropa pro hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování s následujícími operačními prvky, které mají usnadnit inkluzivní transformaci na udržitelnou výrobu nezpůsobující odlesňování v partnerských zemích:

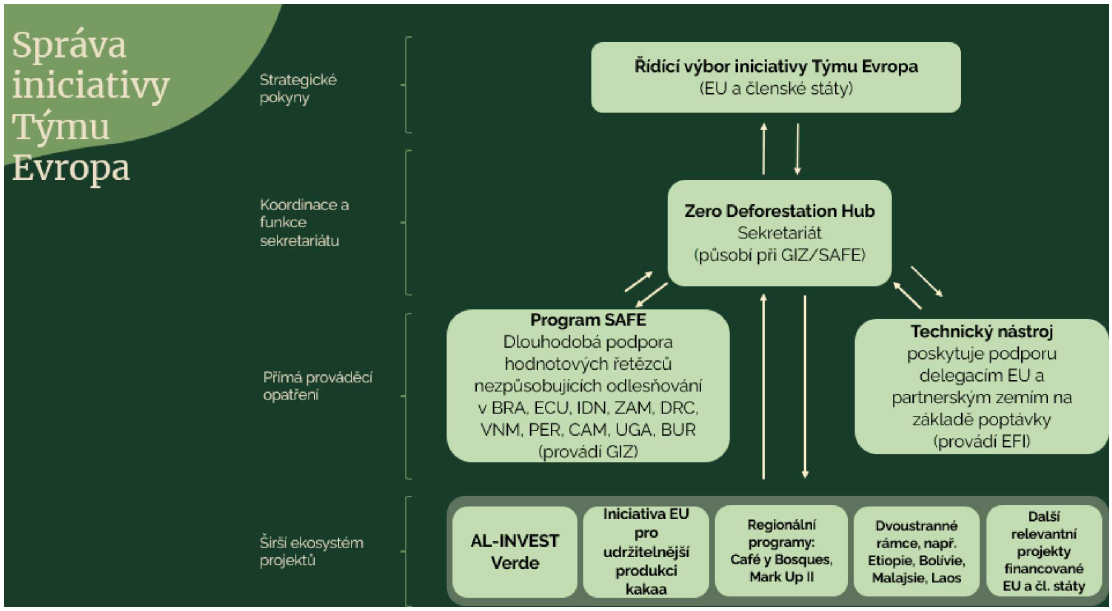
a) **Středisko iniciativy Týmu Evropa** bude poskytovat partnerským zemím informace a osvětu o hodnotových řetězcích nezpůsobujících odlesňování a bude provádět správu znalostí s cílem koordinovat příslušné již existující projekty EU a členských států s nadcházejícími aktivitami věnovanými cílům iniciativy Týmu Evropa. To zajistí, že různé činnosti iniciativy Týmu Evropa týkající se hodnotových řetězců nezpůsobujících odlesňování v producentských zemích budou lépe sladěny, budou identifikovány jejich nedostatky a bude zamezeno nadbytečným činnostem.

b) **Program Udržitelné zemědělství pro lesní ekosystémy (SAFE)** je nejdůležitějším pilířem iniciativy Týmu Evropa a probíhají v něm aktivity v Brazílii, Ekvádoru, Indonésii a Zambii. Práce na podpoře Vietnamu pokračují a v roce 2024 se přidá i Konžská demokratická republika. Program se zaměřuje na podporu drobných zemědělců při jejich transformaci na udržitelné hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování a na pomoc producentským zemím při vytváření příznivého prostředí pro zajištění přístupu na trh EU. Program SAFE bude dále rozšiřován díky budoucím příspěvkům členských států.

([18]) https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3282.

([19]) Na období 2021–2024 vyčlenila EU 1 miliardu EUR na granty na ochranu, obnovu a udržitelné obhospodařování lesů v partnerských zemích a 2,5 miliardy EUR na granty na podporu udržitelného zemědělství.

c) **Technický nástroj pro hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování** je flexibilní nástroj na vyžádání, který pomáhá producentským zemím s odbornými znalostmi v oblasti technických požadavků, jako je geolokace, mapování využití půdy a sledovatelnost, se zvláštním zaměřením na začlenění drobných zemědělců. Tyto činnosti budou úzce koordinovány s delegacemi EU a prostřednictvím střediska iniciativy Týmu Evropa sladěny s již existujícími projekty, včetně projektu SAFE, aby se vytvořila součinnost a zabránilo se duplicitám.

6.2.2 *Partnerství v oblasti lesnictví*

V rámci strategie EU Global Gateway usiluje EU o **Partnerství v oblasti lesnictví** s podobně smýšlejícími partnerskými zeměmi, aby jim nabídla dlouhodobý a ucelený rámec pro ochranu jejich lesů a zároveň pro ně vytvářela hodnoty a socioekonomický rozvoj. Partnerství v oblasti lesnictví se zaměřují na zlepšení správy lesů, včetně zapojení více zainteresovaných stran, posilování hodnotových řetězců založených na lesnictví, stimulaci stabilního a legálního podnikatelského prostředí a zajištění udržitelnosti obchodu s lesními produkty s důrazem na zákonnost, udržitelnost a zastavení odlesňování.

Konkrétně mohou Partnerství v oblasti lesnictví pomoci partnerům porozumět platným legislativním a nelegislativním normám a přizpůsobit se jim. Přispějí k rozvoji a zavádění systémů sledovatelnosti lesních produktů, mimo jiné tím, že budou vycházet ze slibných zkušeností v rámci dobrovolných dohod o partnerství v rámci akčního plánu pro prosazování práva, správu a obchod v oblasti lesnictví (FLEGT) ([20]) a jejich systémů zajištění zákonnosti dřeva. Nařízení EUDR vychází ze zkušeností s nařízením EU o dřevě a nařízením FLEGT ([21]), které zahrnuje další požadavky nad rámec zákonnosti, aby se zajistilo, že dřevo uváděné na trh EU nezpůsobuje odlesňování. Cílem Partnerství v oblasti lesnictví je také posílit ekonomické pobídky pro vyšší environmentální normy, lepší podnikatelské prostředí a přístup k financování. Cílem Partnerství je podpořit partnerské země, aby zastavily odlesňování a znehodnocování lesů tím, že budou provádět své vnitrostátně stanovené příspěvky vyplývající z Pařížské dohody o klimatu a vnitrostátních strategií a akčních plánů na základě globálního rámce pro biologickou rozmanitost. EU již uzavřela Partnerství v oblasti lesnictví s Guyanou, Hondurasem, Mongolskem, Konžskou republikou, Ugandou a Zambií a zkoumá další možnosti, přičemž vychází ze svých příslušných zkušeností v této oblasti.

([20]) Posouzení dopadů s názvem „Minimalizace rizika odlesňování a znehodnocování lesů v souvislosti s výrobky uváděnými na trh EU“ (Minimising the risk of deforestation and forest degradation associated with products placed on the EU market, https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation/regulation-deforestation-free-products_en) a Kontrola účelnosti nařízení EU o dřevě a nařízení FLEGT (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52021SC0328).

([21]) Posouzení dopadů s názvem „Minimalizace rizika odlesňování a znehodnocování lesů v souvislosti s výrobky uváděnými na trh EU a Kontrola účelnosti nařízení EU o dřevě a nařízení FLEGT.

6.2.3. *Další relevantní iniciativy*

EU má další programy na podporu udržitelného obhospodařování lesů a drobných zemědělců v rámci strategie EU Global Gateway a Evropského fondu pro udržitelný rozvoj. Konkrétní příklady z Latinské Ameriky jsou uvedeny v **rámečku č. 4**.

Kromě toho se bude uplatňovat doplňkový přístup k budoucím podpůrným opatřením souvisejícím se **směrnicí EU o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti** (CSDDD), jakmile vstoupí v platnost. Za tímto účelem bude EU mimo jiné poskytovat podporu vládám, soukromému sektoru a občanské společnosti ve třetích zemích s cílem usnadnit pochopení příslušných požadavků nařízení EUDR a CSDDD a jejich přínosů (např. z hlediska lepší ochrany lidských a pracovních práv a životního prostředí, zapojení místních komunit, stabilních dodavatelských řetězců, zvýšené odolnosti atd.) a zároveň řešit konkrétní problémy, kterým čelí klíčové zúčastněné strany. Iniciativa Týmu Evropa pro udržitelnost v globálních hodnotových řetězcích bude v tomto ohledu obzvláště důležitá pro podporu provádění CSDDD ve třetích zemích. Její helpdesk bude například sdílet příslušné informace a poskytovat pokyny a bude podle potřeby spolupracovat s centrem iniciativy Týmu Evropa pro hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování.

EU rovněž poskytuje **cílenou podporu na úrovni jednotlivých zemí** s ohledem na skutečné potřeby v producentských zemích a na přidělené finanční prostředky v rámci Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI).

A konečně, **evropské rozvojové finanční instituce** stejně jako mezinárodní finanční instituce, zvyšují své závazky k rozšiřování dlouhodobých investičních portfolií v dodavatelských řetězcích nezpůsobujících odlesňování. Například Evropská investiční banka (EIB) vydala v prosinci 2022 speciální příručku pro zvýšení financování pro sektor lesnictví ([22]).

Konkrétním příkladem je projekt „Inkluzivní a udržitelné lesy v Maroku“ ([23]), jehož prostřednictvím EIB poskytla úvěr ve výši 100 milionů EUR na podporu inkluzivního a udržitelného rozvoje marockých lesů. Operaci, která podporuje strategii Forests of Morocco pro období 2020–2030, bude po dobu pěti let provádět Národní agentura pro vodu a lesy (National Agency for Water and Forests, ANEF). V Moldavské republice navíc Evropská unie ve spolupráci se Světovou bankou poskytla podporu na přípravu a vyčíslení nákladů na národní program zalesňování ([24]). Náklady na Národní program rozšiřování a obnovy lesů, přijatý v roce 2023, se odhadují na téměř 759 milionů EUR ([25]). V zemích Východního partnerství spolupracují EU a Světová banka na zlepšení regulačních rámců a kapacit pro řešení odlesňování v rámci příslušného pilíře programu EU4Environment.

([22]) https://www.eib.org/en/publications/20220173-forests-at-the-heart-of-sustainable-development.

([23]) https://www.eib.org/en/press/all/2023-558-maroc-bei-monde-100-millions-forets-inclusives-durables#:~:text=The%20EIB%20has%20granted%20a%20loan%20of%20%E2%82%AC100,the%20National%20Agency%20for%20Water%20and%20Forests%20%28ANEF%29.; https://www.eib.org/en/projects/all/20220943.

([24]) https://www.worldbank.org/en/news/feature/2024/05/21/investing-in-moldova-s-forest-biodiversity-to-build-a-more-sustainable-future.

([25]) https://www.eu4environment.org/news/how-the-european-union-jointly-with-the-world-bank-helps-moldova-green-its-landscapes/

Rámeček č. 6: Strategie EU Global Gateway – Příklady probíhajících programů a iniciativ s přínosem pro udržitelné lesy a udržitelné zemědělské hodnotové řetězce v Latinské Americe

— **AMAZONIA +** je program financovaný EU, který byl zahájen v roce 2023 s cílem zlepšit schopnost zemí povodí Amazonky (Bolívie, Brazílie, Kolumbie, Ekvádoru, Guyany, Peru, Surinamu a Venezuely) bojovat proti odlesňování a znehodnocování lesů prostřednictvím spolupráce s místními, regionálními a vnitrostátními vládami, jakož i s místními komunitami a původními obyvateli.

— **PĚT VELKÝCH LESŮ MESOAMERIKY** (FIVE GREAT FORESTS OF MESOAMERICA) je iniciativa Týmu Evropa, která přispívá k ochraně posledních velkých lesů v regionu. Zaměřuje se na poskytování vědeckých údajů o stavu těchto lesů s využitím kosmických programů EU; účinnou správu lesů a hodnotové řetězce nezpůsobující odlesňování; a práva na ochranu životního prostředí.

— V rámci programu EUROCLIMA (zahájeného v roce 2008) podporuje EU mimo jiné odvětví lesů, biologické rozmanitosti a ekosystémů v osmnácti zemích Latinské Ameriky. Důraz byl kladen na inovativní projekty a institucionální kapacity pro zachování přírodních zdrojů, zvýšení ukládání uhlíku v ekosystémech a zlepšení odolnosti přírodních národů vůči dopadům změny klimatu v souladu s veřejnými politikami. EU rovněž přispěla k vytvoření regionální platformy původních obyvatel v rámci organizace založené na smlouvě o spolupráci v Amazonské oblasti, aby se zajistilo, že jejich tradiční znalosti a postupy budou zohledněny v úsilí o ochranu biologické rozmanitosti, přizpůsobení se změně klimatu a zmírnění jejích dopadů, které je vedeno vládou.

***Rámeček č. 7:* Program Terre Verde pro udržitelné zemědělství a lesnictví**

V roce 2022 přijala Komise nový program ([26]) v hodnotě 115 milionů EUR na podporu ekologického, inkluzivního a inovativního rozvoje marockého zemědělství a lesnictví. Cílem programu Terre Verte je přispět k marockým národním strategiím „Zelená generace“ (Green Generation) a „Marocké lesy“ (Moroccan Forests) na období 2020–2030 podporou ekologické transformace vedoucí k vytváření důstojných pracovních příležitostí v Maroku v odvětví zemědělství a lesnictví. Jedná se o součást zeleného partnerství EU-Maroko, první podobné iniciativy EU s partnerskou zemí. Jeho cílem je podpořit vnější rozměr Zelené dohody pro Evropu prostřednictvím činnosti v terénu a očekává se, že se stane vzorem pro podobná partnerství s dalšími zeměmi, včetně afrického kontinentu.

7. **ZÁVĚR**

Rámec poskytuje komplexní strukturu pro spolupráci s partnerskými zeměmi v oblasti nařízení EUDR v rámci společného globálního úkolu zastavit odlesňování.

Rámec se soustředí na partnerskou spolupráci při provádění nařízení a celosvětového závazku zastavit odlesňování v rámci cílů udržitelného rozvoje do roku 2020 a závazku z Glasgow do roku 2030 zastavit a zvrátit úbytek lesů.

Hlavním cílem partnerství je podpořit spravedlivou a inkluzivní transformaci na zemědělské dodavatelské řetězce nezpůsobující odlesňování, které nikoho neopomenou. EU bude i nadále spolupracovat s partnery a zúčastněnými stranami na účinných opatřeních na straně poptávky a nabídky, na jejich pokračujícím úsilí o udržitelnost a podporovat je v tom, aby porozuměli platným normám a přizpůsobili se jim.

Toto partnerství je realizováno prostřednictvím osvěty, politického a strategického dialogu, specializovaných podpůrných opatření včetně technické pomoci, investic a rozvoje znalostí a inovací.

([26]) https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/eu-morocco-green-partnership-commission-adopts-key-programme-support-agricultural-and-forestry-2022-10-25_en#:~:text=The%20programme%20%E2%80%9CTerre%20Verte%E2%80%9D%20aims%20to%20contribute%20to,in%20Morocco%20in%20the%20agricultural%20and%20forestry%20sector.

Zahrnuje řadu zúčastněných stran, jako jsou regionální, vnitrostátní a místní orgány, klíčové subjekty v hodnotových řetězcích včetně velkých společností, obchodníků, drobných zemědělců a spotřebitelů, jakož i občanská společnost, původní obyvatelé a místní komunity.

Aby bylo partnerství účinné, bude Evropská komise i nadále spolupracovat s členskými státy a evropskými rozvojovými finančními institucemi. Usnadní také užší spolupráci s příslušnými mezinárodními organizacemi.

Úspěch partnerství však bude záviset také na závazku partnerů EU plnit globální cíle k zastavení odlesňování, který se projeví ve snaze jednotlivých států vypracovat vlastní politiky zaměřené na udržitelnost produkce a požadavky na náležitou péči a připojit se k prosazování vyšších environmentálních norem v mezinárodním prostředí.

PŘÍLOHA

Obecné zásady metodiky referenčního srovnávání

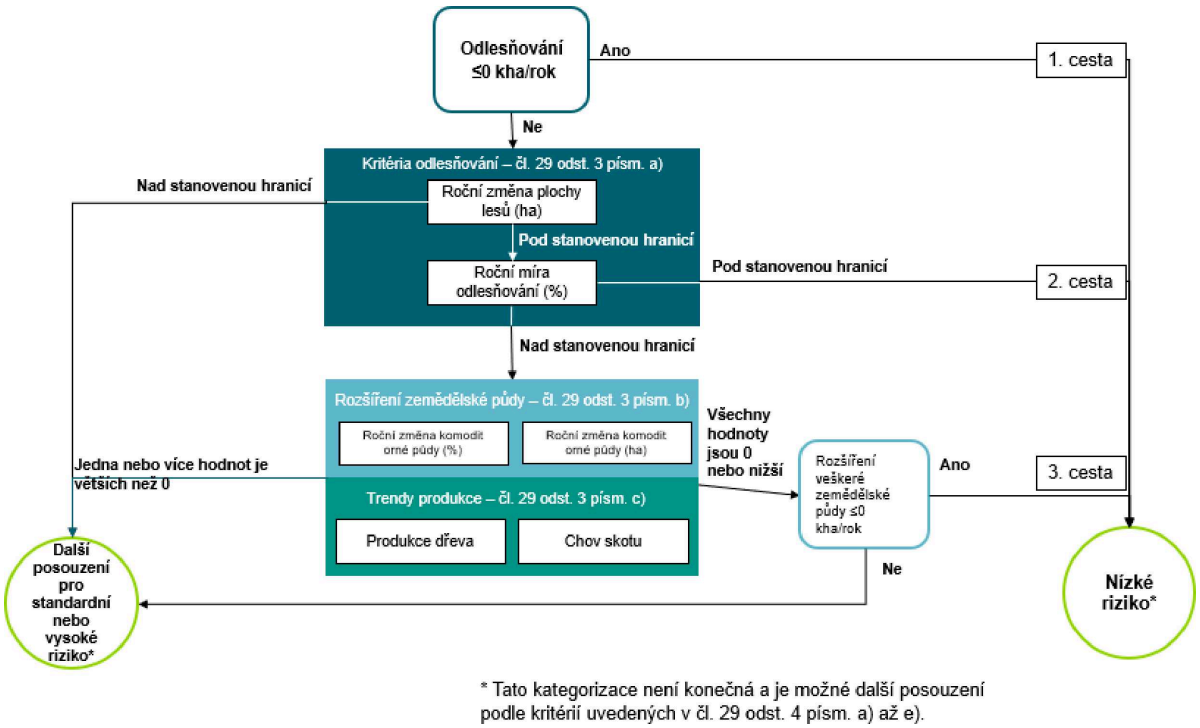
Evropská komise v souladu se svými povinnostmi vyplývajícími z nařízení EUDR vyvíjí systém referenčního srovnávání zemí, jak požaduje článek 29 uvedeného nařízení, a první seznam, který bude zveřejněn v prováděcím aktu. Během tohoto procesu bude Komise spolupracovat s příslušnými partnerskými zeměmi. Tento seznam bude pravidelně aktualizován na základě nových důkazů.

V zájmu zajištění plné transparentnosti před zveřejněním prováděcího aktu s uvedením seznamu požadovaného právními předpisy Komise tímto sděluje obecné zásady metodiky referenčního srovnávání.

Cílem tohoto systému je klasifikovat země jako země s **nízkým, standardním nebo vysokým rizikem**, což usnadní hospodářským subjektům proces náležité péče a umožní příslušným orgánům účinně sledovat a vymáhat dodržování předpisů. Kromě toho slouží jako pobídka pro producentské země, aby zvýšily udržitelnost svých systémů zemědělské produkce a minimalizovaly dopady odlesňování. Umožní také Komisi zahájit konzultace a dialogy s prioritními zeměmi.

Metodika Komise je pevně zakotvena v závazku **spravedlnosti, objektivity a transparentnosti**. Vychází z **kvantitativních kritérií** založených na vědeckých důkazech a mezinárodně uznávaných nejnovějších dostupných údajích, především z Globálního posouzení lesních zdrojů Organizace OSN pro výživu a zemědělství. Zaměřením se na tyto měřitelné faktory Komise zajišťuje, že proces klasifikace je založen na spolehlivých údajích a zároveň je v případě potřeby kombinován s metodikou **kvalitativního hodnocení**.

Metodika klasifikace zemí jako nízkorizikových zahrnuje důkladné **kvantitativní hodnocení** podle kritérií uvedených v čl. 29 odst. 3 nařízení EUDR, přičemž se zkoumá především odlesňování v absolutních hodnotách (hektary ztracených lesů za rok) a v relativních hodnotách (procento ročně ztracených lesních porostů) s přihlédnutím k celosvětovým průměrům hrubého odlesňování. Níže naleznete vizuální přehled kvantitativního hodnocení.

* Tato kategorizace není konečná a je možné další posouzení podle kritérií uvedených v čl. 29 odst. 4 písm. a) až e).

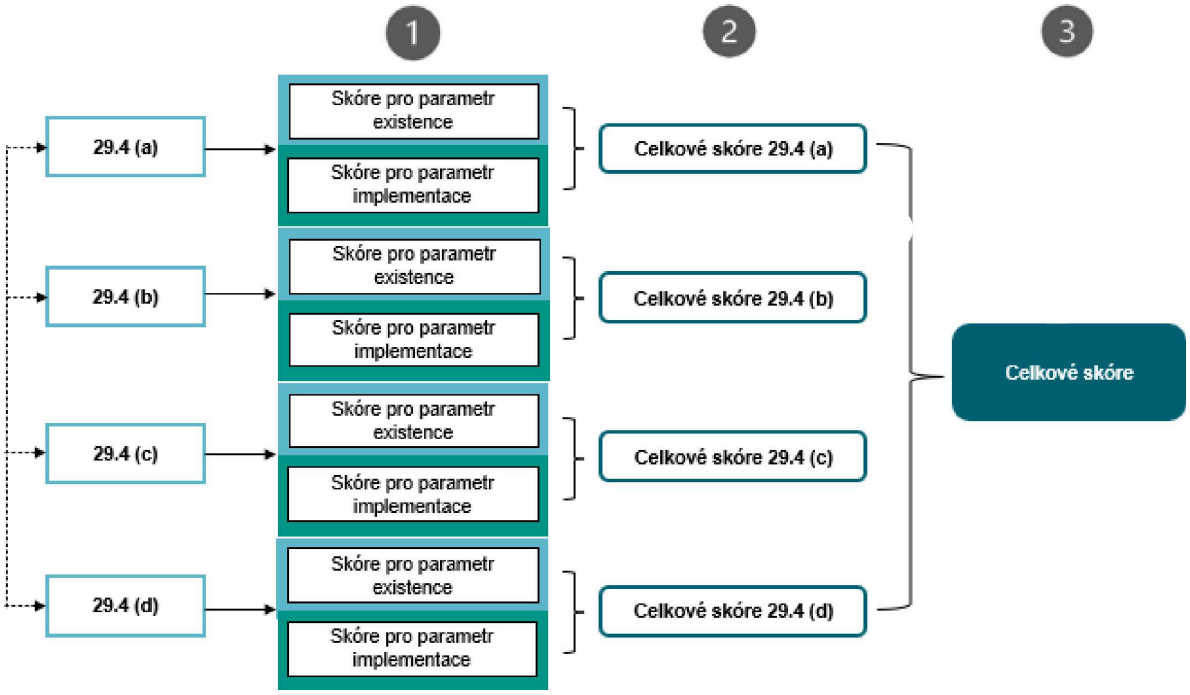
Podle této metodiky bude velká většina zemí na celém světě klasifikována jako země s nízkým rizikem. To dává příležitost zaměřit společné úsilí a zdroje na ochranu lesů v těch zeměpisných oblastech, kde jsou problémy s odlesňováním akutnější. Tím se také vytvoří dosažitelné cíle pro země, které potřebují zlepšení, a sníží se náklady provozovatelů.

Pokud jde o vysoce rizikové země, věnuje tato kategorie až do přehodnocení klasifikace zvláštní pozornost zemím, na které se vztahují sankce Rady bezpečnosti OSN a Rady EU, a to z důvodu zvláštních obtíží při provádění náležité péče v hodnotových řetězcích těchto zemí.

Všechny ostatní země, které nejsou klasifikovány jako země s nízkým nebo vysokým rizikem, zůstávají ve standardní kategorii. V rámci této kategorie umožňuje metodika referenčního srovnávání specifický přístup k zemím, které se nacházejí na dolním nebo horním okraji rizikové kategorie, a to jak v absolutním vyjádření (hektary ztracených lesů za rok), tak v relativním vyjádření (procento ročně ztracených lesních porostů). Jednání s těmito zeměmi bude pro Komisi prioritou. Současně může Komise jednat s dalšími zeměmi, zejména s těmi, které s EU významně obchodují s komoditami podléhajícími nařízení EUDR.

Kvalitativní metodika podpoří dialogy, které budou s těmito zeměmi vedeny s cílem zlepšit jejich situaci v oblasti odlesňování a případně se vyhnout zařazení mezi vysoce rizikové země, včetně případných hodnocení na regionální úrovni.

Kvalitativní hodnocení zohledňuje kritéria uvedená v článku 29.4 nařízení EUDR, konkrétně: předložené informace týkající se účinného pokrytí emisí a jejich pohlcení v rámci zemědělství, lesnictví a využívání půdy v národně stanoveném příspěvku v rámci úmluvy UNFCCC; dohody a další nástroje mezi dotčenou zemí a Unií nebo jejími členskými státy, které se zabývají odlesňováním a znehodnocováním lesů a usnadňují soulad relevantních komodit a relevantních produktů s článkem 3 a účinné uplatňování těchto nástrojů; platné vnitrostátní právní předpisy nebo předpisy nižší úrovně; dostupnost a transparentnost příslušných údajů týkajících se dodržování nebo účinného prosazování právních předpisů na ochranu lidských práv, práv původních obyvatel, místních komunit a dalších držitelů zvykových vlastnických práv; a sankce uvalené Radou bezpečnosti OSN nebo Radou Evropské unie na dovoz nebo vývoz relevantních komodit a relevantních produktů. Níže je uveden vizuální přehled kvalitativního hodnocení.

Souběžně budou probíhat kontakty se všemi ostatními příslušnými zeměmi, včetně těch, které s EU významně obchodují s komoditami, jichž se nařízení EUDR týká.

Aby bylo zajištěno zohlednění nejnovějších dostupných vědeckých údajů, je klasifikace zemí dynamickým procesem, který je pravidelně revidován jak z kvantitativního, tak kvalitativního hlediska. Každých pět let budou k dispozici nové údaje FAO, které v souladu s nařízením zahájí přezkum klasifikace zemí. Komise předpokládá, že první přezkum bude proveden v roce 2026.

Celkově lze říci, že systém referenčního srovnávání používaný Komisí je klíčovým nástrojem v celosvětovém úsilí v boji proti odlesňování a znehodnocování lesů. Uplatňováním přísné, na údajích založené a transparentní metodiky se Komise zavázala zajistit, aby nařízení EUDR bylo prováděno účinným a spravedlivým způsobem.